

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 3 febr. 1890 kl. 5 e. m.

*Laguskottets utlåtande, i anledning af verkställd granskning af
förvaltningen af justitieombudsmansembetet.*

För den granskning af förvaltningen af justitieombudsmansembetet, som enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen åligger laguskottet, hafva båda kamrarne till utskottet öfverlemnadt justitieombudsmannens vid innevarande riksmöte afgifna embetsberättelse; och hafva, för samma ändamål, blifvit från justitieombudsmansexpeditionen till utskottet öfverlemnade de diaries, som under tiden från sistlidne riksdags början till början af den innevarande förts ej mindre i nämnda expedition än under justitieombudsmannens embetsresor, äfvensom, på särskild requi-sition, handlingarna beträffande åtskilliga af justitieombudsmannen handlagda ärenden. Öfver den numera fullbordade granskningen af samtliga här ofvan omförmälda handlingar får utskottet härmed till Riksdagen afgifva utlåtande.

Härvid må till en början erinras, att, sedan Kongl. Maj:t den 21 juni 1889 utnämnt den af senaste riksdag förordnade justitieombudsmannen, borgmästaren m. m. E. Thomasson till justitieråd, med anledning hvaraf han afsagt sig uppdraget att vara Riksdagens justitieombudsman, fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret den 27 juni 1889 i justitieombudsmansembetet insatte justitierådet Thomassons af Riksdagen utsedde efterträdare, revisionssekreteraren m. m. M. W. Huss, vid hvilket tillfälle fullmäktige jemväl till suppleant för justitieombudsmannen utsågo expeditionschefen, assessorn i kongl. svea hof-

Bih. till Riksd. Prot. 1890. 7 Saml. 1 Häft.

rätt m. m. N. L. A. Claëson, samt att, efter det justitieombudsmannen Huss den 5 augusti 1889 blifvit i nåder utnämnd till justitieråd, bemålde fullmäktige den 15 i samma månad insatte expeditionschefen Claëson i justitieombudsmansembetet.

I *embetsberättelsen* afgifver justitieombudsmannen redogörelse för förvaltningen af embetet under den tid, som förflutit efter det nästföregående berättelse afgafs, samt redovisar härvid, i likhet med hvad hittills varit brukligt, i första rummet för de enligt justitieombudsmannens förordnanden mot embets- och tjenstemän anställda *åtal* för fel eller försummelse i utöfning af embete eller tjänst, hvilka under den tid, den nu afgifna berättelsen omfattar, blifvit slutligen afgjorda eller åtminstone af *en* domstol pröfvade. I sammanhang härmed omnämnes ett ärende, som väl icke kunde betraktas såsom ett åtal, men i hvilket justitieombudsmannen af embetspligt funnit sig manad att anlita offentlig myndighet för att bereda skydd åt allmän egendom.

Beträffande *lagskipningens tillstånd* i riket anför justitieombudsmannen, att under den korta tid han förvaltats embetet icke något förekommit, som gifvit honom anledning att frångå hvad hans företrädare i de af dem afgifna berättelser uttalat rörande domarecorpsens duglighet, redbarhet och pligtrohet.

Vidare framställer justitieombudsmannen två särskilda förslag rörande *ändring i gällande lagbestämmelser*, öfver hvilka förslag utskottet framdeles under Riksdagens lopp vill afgifva utlåtanden.

Justitieombudsmannen lemnar härefter en upplysande framställning i fråga om den utsträckning, hvaruti förordningen den 17 maj 1872 angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting hittills vunnit tillämpning.

De af nuvarande justitieombudsmannen och hans närmaste företrädare under år 1889 företagna *embetsresor* hafva omfattat Skaraborgs och Kronobergs län samt en del af Jönköpings län. Under dessa resor hafva besök gjorts hos länsstyrelser, domkapitel, rådstufvurätter och domare på landet, hvarjemte justitieombudsmannen öfver varit domstolars sammanträden, då sådant utan väsentligt dröjsmål med resans fortsättande kunnat ske. Besök hafva jemväl gjorts i länsfängelser och andra häkten. De anmärkningar, som under dessa resor förekommo, voro i allmänhet af mindre betydelse och hafva, enligt hvad i berättelsen meddelas, till större delen redan föranledt rättelse.

Rörande de *klagomål*, som under år 1889 varit föremål för justitieombudsmannens handläggning, meddelas i embetsberättelsen följande öfversigt:

»Vid 1889 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning ..... 26.
 Under året inkommo klagomål till ett antal af ..... 157.
 Summa 183.

Af dessa hafva
 återkallats 1,
 ej föranledt åtgärd 105,
 efter vederbörandes hörande fått förfalla 46,
 hänvisats till åtal 11,
 vid årets slut varit utställda till förklaringar eller påminnelser 13,
 af annan anledning förklarats tills vidare hvilande 7,
 Summa 183.

Under år 1889 har justitieombudsmannen förordnat om anställande af åtal mot domare och embetsmän:
 på grund af härstädes förd klagan 11,
 till följd af granskning af fångförteckningar 7,
 af annan anledning 1,
 Summa 19.»

Slutligen meddelar justitieombudsmannen uppgifter om de domslut, som under år 1889 blifvit i högsta domstolens minnesbok antecknade, äfvensom angående de upplysningar, som lemnats dels från justitiedepartementet i fråga om lagförklaringar dels från samtliga departementen rörande Riksdagens till Kongl. Maj:t aflåtna skrivelser.

Då, så vidt utskottet kunnat inhemta af de handlingar, hvilka utgjort föremål för utskottets granskning, ingen, som påkallat justitieombudsmannens bistånd och haft verkligt skäl till klagan, lemnats utan hans embetshjelp, der denna kunnat gifvas, samt då, så vidt utskottet kunnat finna, den för justitieombudsmannen gällande instruktion äfven i öfrigt blifvit sorgfälligt iakttagen, får utskottet angående förvaltningen af justitieombudsmansembetet under den tid, granskningen omfattat, anföra,

att justitieombudsmänsemetet blifvit förvaltadt med nit, ovelo och skicklighet samt på ett sätt, som motsvarat det embetets innehafvare lemnade förtroende.

Stockholm den 3 februari 1890.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation:

af herrar *Lilienberg* och *H. Andersson* i Nöbbelef, hvilka förenat sig om följande yttrande:

»Af justitieombudsmännens embetsberättelse till nästlidna års Riksdag inhemtas, att justitieombudsmannen låtit anställa åtal emot magistraten i Linköping och borgmästaren i Jönköping för det de, sedan filosofie licentiaten K. Wicksell anmält sig vilja hålla föredrag öfver uppgifvet ämne, som han på andra orter i föredrag behandlat, förbjudit detta. Justitieombudsmannen framhöll med rätta, att enligt ordningsstadgan för rikets städer polismyndigheten i fall, sådana som de förevarande, ej egde rättighet att meddela förbud i annat fall, än om ett i staden hållet föredrag visat sig strida mot sedlighet eller allmän lag eller föranleda svårare oordning, i hvilket fall dess förnyande kunde förbjudas. De anställda åtalen gillades så väl af Göta hofrätt som af Kongl. Maj:t.

Vid den granskning, lagutskottet vid denna riksdag anstält af justitieombudsmännens embetsdiarium, har befunnits, att, sedan V. E. Lennstrand i Helsingborgs dagblad kungjort, att söndagen den 4 november 1888 kl. $\frac{1}{2}$ 2 eftermiddagen, skulle fortsättas ett diskussionsmöte, hvarvid Lennstrand komme att försvara vissa af honom utgifna teser, samt att kl. 6 eftermiddagen samma dag utilistiska samfundet skulle anordna en fest, så hade magistraten den 3 november på anförda skäl och jemlikt 13 § i ordningsstadgan förbjudit Lennstrand förnyande af de tillställningar, han redan haft i Helsingborg. Derefter hade hos polismyndigheten i staden skett anmälan om föredrag och

tillställningar å det ställe och de tider, som i ofvannämnda kungörande angifvits, i det att Lennstrand anmält ett föredrag öfver ett annat ämne än det, som afsågs i de af honom utgifna teser, äfvensom en fest; Hilda Ekelöf anmält först ett diskussionsmöte, dervid komme att försvaras satsen, utvisande en uppfattning, motsatt den, som gjort sig gällande i de af Lennstrand utgifna teser, och sedermera en tillställning med sång, musik och deklamation; J. O. Ljungqvist anmält en sällskapsfest och N. Åkesson en dylik fest, anordnad af utilistiska föreningen. Å dessa den 3 november, men tid efter annan ingifna anmälningar tecknade polischefen resolutioner af innehåll, rörande Lennstrands anmälan, att hänvisning lemnades till magistratens samma dag meddelade förbud, samt rörande de öfriga, att tillställningen icke tilläts, med tillägg i afseende å Hilda Ekelöfs första anmälan, att magistraten förbjudit förut anmaldt möte å samma tid och ställe. Öfver dessa resolutioner anmäldes klagomål hos justitieombudsmannen, som den 12 februari 1889 fann klagomålen icke till någon åtgärd föranleda.

Om än polismyndigheten i Helsingborg af det förbud, som meddelats Lennstrand att förnya de tillställningar, han der haft, kunnat hemta anledning att vägra Lennstrand att vidare i staden hålla föredrag eller tillställningar, så förefans efter vårt förmenande icke någon sådan anledning i afseende å de anmälningar, som skett af andra personer, och då här var fråga om en så vigtig medborgerlig rättighet som församlingsrätten, hafva vi ansett, att giltigt skäl varit för handen till anställande af åtal för de i afseende å dessa anmälningar meddelade resolutioner, detta i all synnerhet, som det af polischefens till justitieombudsmannen afgifna förklaring visat sig, att polischefen rörande det lagstadgande, hvarom här var fråga, hyste den origtiga mening, att för hållande af sådan tillställning som de ifrågasatta fordrades polismyndighetens tillstånd, ej blott en enkel anmälan.

Inom utskottet hafva vi yrkat, att ofvanberörda förhållanden borde i utlåtandet omnämnas.»

Herrar *Smedberg* och *Wendt* hafva begärt få här antecknadt, att de varit af sjukdom hindrade att deltaga i detta ärendes behandling inom utskottet.
